

PHÂN BIỆT GIỮA KÝ HỌA VÀ DIỄN HỌA TRONG ĐÀO TẠO THIẾT KẾ KIẾN TRÚC, NỘI THẤT, THỜI TRANG

*Kim Duy Văn**

Email: kdvan_tdcn@hou.edu.vn

Ngày tòa soạn nhận được bài báo: 06/11/2024

Ngày phản biện đánh giá: 14/05/2025

Ngày bài báo được duyệt đăng: 28/05/2025

DOI: 10.59266/houjs.2025.574

Tóm tắt: Bài viết với mục đích thảo luận về phân biệt các vấn đề liên quan đến Ký họa và Ký họa trong đào tạo; Kiến trúc, nội thất, thời trang... Ký họa, diễn họa là môn học không thể thiếu trong đào tạo ngành mỹ thuật, cũng như trong ngành thiết kế. Ký họa, diễn họa góp phần rèn luyện kỹ năng quan sát, kỹ năng thực hành, tạo tiền đề cho tư duy sáng tạo cho người học. Đặc biệt là các chuyên ngành: kiến trúc, nội thất, thời trang... Là một phần quan trọng trong phát triển ý tưởng và cũng như tư duy thiết kế các sản phẩm mang tính mỹ thuật cao, từ đó góp phần cho sự phát triển các sản phẩm thiết kế sáng tạo có tính thẩm mỹ chất lượng phục vụ nhu cầu xã hội hiện đại.

Từ khóa: ký họa, diễn họa, diễn họa kiến trúc, diễn họa nội thất, diễn họa thời trang.

I. Đặt vấn đề

Trong bối cảnh công nghệ thiết kế ngày càng phát triển, việc ứng dụng các phần mềm hiện đại trở nên phổ biến trong đào tạo các chuyên ngành như kiến trúc, nội thất, thời trang. Tuy nhiên, ký họa và diễn họa bằng tay vẫn giữ vai trò quan trọng, không thể thay thế trong quá trình hình thành tư duy thiết kế và khả năng thể hiện ý tưởng. Ký họa giúp người học rèn luyện kỹ năng quan sát, ghi nhận nhanh chóng cảm xúc và đặc điểm đối tượng, từ đó hình dung không gian, hình thức, chất liệu một cách sinh động. Trong khi đó, diễn họa đóng vai trò truyền tải ý tưởng

thiết kế rõ ràng, trực quan thông qua hình ảnh hoàn chỉnh, phục vụ việc trình bày và thuyết phục người xem hoặc khách hàng.

Việc phân biệt rõ giữa ký họa và diễn họa không chỉ giúp người học hiểu đúng vai trò, mục đích của từng phương pháp, mà còn tạo nền tảng vững chắc cho việc ứng dụng linh hoạt trong từng giai đoạn thiết kế. Đây là cơ sở cần thiết để xây dựng chương trình đào tạo phù hợp, nâng cao hiệu quả giảng dạy trong các lĩnh vực thiết kế sáng tạo.

II. Cơ sở lý thuyết

Bài viết dựa trên các khái niệm về ký họa và diễn họa, đồng thời phân tích các phương pháp và kỹ năng thể hiện

* Trường Đại học Mở Hà Nội

trong quá trình sáng tạo nghệ thuật và thiết kế. Đây là những công cụ quan trọng hỗ trợ việc hình thành ý tưởng và hiện thực hóa các sản phẩm trong lĩnh vực hội họa, kiến trúc, nội thất và thời trang. Việc vận dụng hiệu quả hai hình thức thể hiện này không chỉ cần thiết trong quá trình học tập chuyên ngành mà còn đóng vai trò then chốt trong công việc thực tiễn, góp phần tạo ra các sản phẩm thiết kế mang giá trị thẩm mỹ và nghệ thuật cao, phục vụ cho nhu cầu phát triển sáng tạo của xã hội.

Những đặc điểm riêng biệt của Ký họa và diễn họa có ảnh hưởng trực tiếp đến tư duy thiết kế và khả năng trình bày ý tưởng trong các lĩnh vực kiến trúc, nội thất và thời trang. Việc hiểu rõ vai trò, ưu điểm của từng phương pháp sẽ giúp người học và người làm nghề nâng cao hiệu quả thực hành chuyên môn, từ đó phát triển tư duy thị giác, kỹ năng biểu đạt và khả năng sáng tạo trong thiết kế.

III. Phương pháp nghiên cứu

- *Phương pháp nghiên cứu tài liệu:*

Thu thập, tổng hợp và phân tích các tài liệu chuyên ngành về mỹ thuật, thiết kế, kiến trúc, nội thất và thời trang nhằm xác định cơ sở lý thuyết liên quan đến khái niệm, vai trò, kỹ năng và ứng dụng của Ký họa và diễn họa.

- *Phương pháp phân tích – so sánh:*

So sánh các đặc điểm, mục đích sử dụng và hiệu quả giữa Ký họa và diễn họa trong quá trình học tập và thực hành thiết kế, từ đó chỉ ra sự khác biệt và mối liên hệ hỗ trợ giữa hai phương pháp thể hiện.

- *Phương pháp quan sát và phân tích hình ảnh minh họa:* Quan sát các bài tập thực hành của sinh viên chuyên ngành và các sản phẩm thiết kế chuyên nghiệp nhằm minh chứng cho tính ứng dụng thực tiễn và hiệu quả của từng phương pháp trong đào tạo và sáng tác.

- *Phương pháp phỏng vấn – khảo sát chuyên gia:* Tiến hành khảo sát ý kiến từ giảng viên, nhà thiết kế, kiến trúc sư và sinh viên nhằm thu thập đánh giá thực tế về vai trò của ký họa và diễn họa trong đào tạo và hành nghề thiết kế.

IV. Kết quả nghiên cứu

4.1. Ký họa

4.1.1. Khái quát về ký họa

“Ký họa là phương pháp ghi lại hình ảnh một cách nhanh chóng, nhằm nắm bắt đặc điểm nổi bật hoặc toàn cảnh của một sự vật, hiện tượng trong đời sống” (Triệu, Trần & Khắc, 2000, tr.8). Tùy theo mục đích, người vẽ có thể lựa chọn cách thể hiện đơn giản, khái quát hoặc chi tiết và tỉ mỉ. Một bản ký họa được xem là thành công khi nó thể hiện được tinh thần và bản chất của đối tượng được quan sát.

Ký họa có thể phục vụ cho nhiều mục đích khác nhau như:

- Thu thập hình ảnh làm tài liệu tham khảo
- Là cơ sở để phát triển thành các tác phẩm hội họa hoàn chỉnh
- Hỗ trợ việc rèn luyện trí nhớ và kỹ năng thể hiện
- Giúp nâng cao khả năng tư duy hình ảnh và quan sát tinh tế

Trong Ký họa, người nghệ sĩ có thể sử dụng nhiều phương pháp và thủ pháp khác nhau để thể hiện. Đường nét có thể được thay đổi về độ dày hoặc mảnh, tùy theo cảm xúc và ý đồ nghệ thuật.

Khi áp dụng phương pháp ký họa theo mảng, người vẽ sẽ sử dụng các khối hình và màu sắc với đặc điểm khác biệt để tạo nên bố cục. Hình thức thể hiện này thường chia làm hai loại:

Ký họa mảng đơn sắc: Sử dụng các tông màu sáng – tối hoặc đậm – nhạt để

phân chia mảng hình, thể hiện khối và ánh sáng.

Ký họa mảng đa sắc: Kết hợp nhiều màu khác nhau để tăng tính biểu cảm, tạo chiều sâu và không gian cho bài vẽ.

4.1.2. Các dạng hình thức ký họa

Vẽ ký họa có thể được áp dụng trong nhiều thể loại và tình huống khác nhau. Trong mỹ thuật, có nhiều hình thức phương pháp vẽ ký họa, song về cơ bản là khác nhau, mỗi thể loại chất liệu có đặc điểm riêng biệt và cách thể hiện của nó. Dưới đây là một số thể loại ký họa cơ bản trong mỹ thuật:

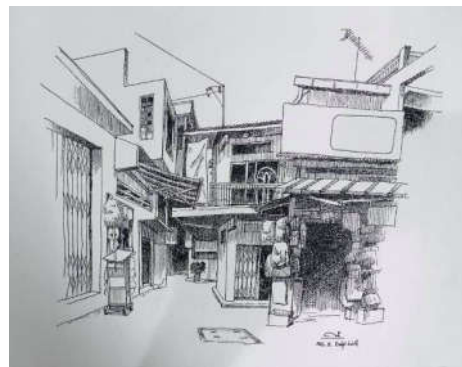
Ký họa chân dung: là việc ghi lại những trạng thái cảm xúc, biểu hiện vui, buồn của con người. Nét vẽ thủ pháp

Một số ví dụ mô tả cụ thể như sau:

Hình 1. Ký họa đen trắng

Nguồn: Bài tập của sinh viên khoa TDCN

Hình 2. Ký họa đen trắng

Nguồn: Bài tập của sinh viên khoa TDCN

Hình 3. Ký họa màu

Nguồn: Bài tập của sinh viên khoa TDCN

Hình 4. Ký họa trong thời trang

Nguồn: Bài tập của sinh viên khoa TDCN

mang yếu tố cá nhân người vẽ, thể hiện được tinh thần đối tượng đó.

Ký họa nhóm người: là quá trình quan sát con người trong sinh hoạt lao động sản xuất có mang yếu tố nội dung chủ đề, hình thức thực tế mà người vẽ muốn thể hiện.

Ký họa phong cảnh: người vẽ tập trung vào việc tái hiện cảnh vật, không gian, đối tượng thường là thể hiện chi tiết tự nhiên như ngọn núi, dòng sông, biển cả, hoặc các khu đô thị.

Người ta có thể dùng các chất liệu khác nhau để thực hiện bài vẽ như bút chì, chì màu, bút bi, mực nho, màu nước, sơn dầu, sơn mài, acrylic ...

4.1.3. Ý nghĩa của việc vẽ tranh ký họa

Là một kỹ năng hội họa phải luyện tập không chỉ với người chuyên nghiệp, mà đối với người mới theo nghề hội họa cũng cần. Vì việc Ký họa rèn luyện tư duy thẩm mỹ và lưu giữ ghi nhớ các thủ pháp thể hiện cho người vẽ. Điều này là rất có lợi, vừa tích lũy kinh nghiệm, vừa có thể rèn luyện nhiều kỹ năng. Cách thức ngắn nhất thể hiện được bản sắc cá nhân chính nhờ nét độc đáo này nên giúp người vẽ tìm được phong thái của riêng mình.

Những rung động về phương diện tình cảm của từng cá thể sẽ được thể hiện thông qua bức ký họa. Do đó phương pháp rèn kỹ năng tư duy sáng tạo mỹ thuật qua quá trình ký họa, người vẽ sẽ quan sát thấy các góc cạnh riêng của chủ thể, lưu lại các điểm nhấn để thể hiện những đặc trưng nổi bật nhất. Mang đến cho người thưởng thức những cảm giác mới mẻ, với những yếu tố có tính đặc biệt, cá tính riêng của mình, giúp bài vẽ tốt hơn.

Dưới đây là một số yếu tố quan trọng giúp bài vẽ ký họa trở nên đẹp hơn:

Tương phản: Sử dụng sự tương phản trong màu sắc, độ tương phản giữa ánh sáng và bóng tạo ra sự sâu và sự nổi bật cho các chi tiết trong bức tranh.

Sự cân đối bố cục: đảm bảo rằng các yếu tố trên bức tranh được sắp xếp một cách hài hòa và cân đối.

Động tĩnh: Tạo ra sự cân bằng giữa yếu tố động (như chuyển động, hình ảnh động) và yếu tố tĩnh (như hình ảnh đứng yên). Sự kết hợp này tạo ra một cảm giác thú vị và cân đối cho tác phẩm.

Chi tiết: Cẩn thận với các chi tiết nhỏ, chú ý đến từng nét vẽ, từng mảng

màu để tạo nên một hình ảnh chất lượng và tỉ mỉ.

Màu sắc: Sử dụng màu sắc một cách hợp lý để tạo nên cảm xúc và tạo ra sự thăng hoa cho bức tranh. Tạo sự cân đối giữa các màu và tận dụng hiệu quả các màu sắc tương phản.

Ánh sáng và bóng: Hiểu rõ cấu trúc ánh sáng chiếu sáng và tạo bóng trên các hình dạng. Sử dụng ánh sáng và bóng để tạo ra sự sâu trong bức tranh ký họa.

Phong cách cá nhân: Thể hiện phong cách cá nhân của bạn trong bức tranh.

Biểu cảm và cảm xúc: Truyền đạt biểu cảm và cảm xúc thông qua hình ảnh. Sử dụng cử chỉ, biểu cảm khuôn mặt và tư thế để tạo nên một kết nối cảm xúc với người xem.

Tóm lại, sự kết hợp tốt giữa các yếu tố như màu sắc, tương phản, cân đối và sự tập trung vào chi tiết sẽ giúp tạo nên một bức tranh ký họa đẹp và thú vị hơn.

4.2. Diễn họa

4.2.1. Tổng quan về diễn họa

“Diễn họa là quá trình thể hiện hình ảnh của một đối tượng từ nhiều góc nhìn khác nhau, đồng thời làm nổi bật các yếu tố cấu trúc, hình dáng và chi tiết nhằm truyền tải rõ ràng tính thẩm mỹ cũng như ý tưởng thiết kế” (Nguyễn, 2005, tr.11). Không đơn thuần là bản vẽ minh họa, diễn họa còn là phương tiện trực quan giúp người xem hiểu và cảm nhận được ý tưởng sáng tạo một cách cụ thể và sống động.

Tương tự như ký họa, diễn họa không bị giới hạn bởi bất kỳ khuôn mẫu nào trong cách thể hiện. Người vẽ có thể lựa chọn nhiều phong cách khác nhau – từ hiện thực, bán trừu tượng đến cách điệu

hiện đại – miễn sao thể hiện được bản chất và tinh thần của sản phẩm thiết kế.

4.2.2. *Ứng dụng của diễn họa trong các ngành nghề, kiến trúc, nội thất, thời trang*

Diễn họa trong kiến trúc:

Trong lĩnh vực kiến trúc, diễn họa đóng vai trò cực kỳ quan trọng như một công cụ giao tiếp trực quan giữa kiến trúc sư và khách hàng, nhà đầu tư, cũng như các đơn vị thi công. Đây không chỉ là bước trình bày lại thiết kế một cách sinh động, mà còn là phương tiện truyền đạt ý tưởng thiết kế, không gian sử dụng và cảm quan thẩm mỹ của công trình một cách rõ ràng và thuyết phục.

Diễn họa kiến trúc thường thể hiện các yếu tố như: hình khối công trình, tỉ lệ, vật liệu sử dụng, ánh sáng, màu sắc và mối liên hệ giữa không gian trong – ngoài. Thông qua phối cảnh 2D, 3D hoặc bản vẽ tay, kiến trúc sư có thể tạo ra những hình ảnh gần với thực tế, giúp người xem dễ hình dung quy mô và tính ứng dụng của công trình trong môi trường sống.

Ngoài vai trò truyền thông, bản diễn họa còn là công cụ phân tích thiết kế trong quá trình sáng tạo. Kiến trúc sư có thể dùng diễn họa để thử nghiệm các phương án thiết kế khác nhau, từ đó đánh giá tính khả thi, sự hợp lý trong công năng cũng như khả năng thẩm mỹ trước khi đi vào giai đoạn thi công.

Diễn họa kiến trúc có thể chia làm ba dạng chính:

Diễn họa ý tưởng (Conceptual Visualization): Tập trung thể hiện tinh thần và ý tưởng sáng tạo ban đầu, thường mang tính biểu cảm cao, không cần quá chi tiết nhưng giàu tính nghệ thuật.

Diễn họa kỹ thuật (Technical Illustration): Dùng trong hồ sơ thiết kế

kỹ thuật, thể hiện chính xác thông số, kích thước, mặt đứng, mặt bằng và các chi tiết kỹ thuật.

Diễn họa trình bày (Presentation Rendering): Phối cảnh được hoàn thiện với ánh sáng, vật liệu và cảnh quan xung quanh để tạo hình ảnh giống thực tế, phục vụ thuyết trình dự án và quảng bá thiết kế. Diễn họa cần các kỹ năng tư duy logic cùng thẩm mỹ tốt: tư duy logic sẽ giúp họ tính toán các thông số của công trình một cách chính xác, hạn chế xảy ra sai sót trong quá trình thi công.

Sự chín chu, tỉ mỉ, khéo léo tới từng chi tiết: bạn cần am hiểu về các quy luật phối cảnh, đồng thời có khả năng vẽ tốt sẽ là một điểm cộng trong ngành. Mỗi bản diễn họa cần thể hiện ra được những nét vẽ cơ sở của bản vẽ kỹ thuật trước đó đã được vẽ nên.

Một số hình ảnh tham khảo:

Hình 5. Diễn họa tay bằng màu

Nguồn: Internet

Hình 6. Diễn họa tay bằng màu

Nguồn: Internet

Hình 7. Diễn họa bằng phần mềm máy tính.

Nguồn: Internet

Diễn họa trong nội thất:

Diễn họa trong thiết kế nội thất là quá trình thể hiện hình ảnh không gian bên trong một cách rõ ràng, sinh động và có chiều sâu, giúp truyền tải hiệu quả ý tưởng thiết kế đến khách hàng hoặc nhà đầu tư. Đây là công cụ then chốt để trình bày sự kết hợp giữa hình khối, màu sắc, chất liệu, ánh sáng và công năng sử dụng trong từng khu vực của công trình.

Thông qua bản diễn họa, người xem có thể hình dung trực quan được cách sắp xếp đồ đạc, sự tương quan giữa các vật liệu, hiệu ứng ánh sáng cũng như cảm xúc không gian mà nhà thiết kế muốn tạo ra.

Diễn họa nội thất thường sử dụng các dạng thể hiện như:

Phối cảnh không gian (Interior Perspective): Cho phép người xem nhìn thấy không gian từ một hoặc nhiều góc nhìn cụ thể, thể hiện rõ cách bố trí đồ nội thất, màu sắc, vật liệu và ánh sáng.

Mặt bằng nội thất (Furniture Layout Plan): Dạng bản vẽ nhìn từ trên xuống, thể hiện vị trí, kích thước và mối quan hệ giữa các đồ nội thất trong không gian.

Chi tiết vật liệu và ánh sáng: Dùng để làm rõ các yếu tố bề mặt như gỗ, đá, vải, kính, cũng như loại và hướng chiếu sáng, nhằm tái hiện đúng cảm giác của không gian trong thực tế.

Quan trọng hơn, diễn họa nội thất còn giúp xác định rõ phương án thi công, là cầu nối giữa ý tưởng sáng tạo và thực tế triển khai. Bằng việc trực quan hóa giải pháp thiết kế, nhà thiết kế có thể nhanh chóng điều chỉnh theo phản hồi của khách hàng, tối ưu hóa công năng và thẩm mỹ trước khi đưa vào giai đoạn thực hiện.

Một số hình ảnh diễn họa nội thất sau:

Hình 8. Diễn họa bằng tay

Nguồn: Internet

Hình 9. Diễn họa bằng phần mềm máy tính

Nguồn: Internet

Diễn họa thời trang:

Diễn họa thời trang là quá trình minh họa lại một cách sinh động và trực quan các sản phẩm thời trang như trang phục, phụ kiện (giày dép, túi xách, mũ nón, trang sức, khăn choàng v.v...). Thông qua bản vẽ, người xem có thể hình dung rõ

nét hình dáng, chất liệu, màu sắc cũng như phong cách của thiết kế.

So với diễn họa kiến trúc hay nội thất, diễn họa thời trang có mục tiêu riêng biệt: không chỉ thể hiện chính xác từng chi tiết của thiết kế, mà còn đóng vai trò quan trọng trong việc xây dựng hình ảnh thương hiệu, truyền tải phong cách và cá tính sáng tạo của nhà thiết kế. Đó là lý do vì sao bản diễn họa thời trang thường mang màu sắc nghệ thuật cao, đậm tính cảm xúc và dễ dàng kết nối với thị hiếu của công chúng.

Trong bối cảnh thời trang không ngừng phát triển, cùng với nhu cầu thẩm mỹ ngày càng đa dạng của xã hội, diễn họa thời trang cũng ngày càng được đầu tư và nâng tầm như một ngành chuyên biệt.

Nhiệm vụ trọng tâm của người làm công việc diễn họa thời trang là chuyển hóa ý tưởng của nhà thiết kế thành những hình ảnh trực quan, sinh động và thuyết phục. Điều này đòi hỏi họ không chỉ có kỹ năng vẽ tốt mà còn cần sự am hiểu sâu sắc về các yếu tố thiết kế thời trang như phom dáng, cấu trúc, chất liệu, màu sắc, xu hướng và thị hiếu người tiêu dùng. Đặc biệt, người diễn họa cần thấu hiểu tinh thần thiết kế để truyền tải chính xác thông điệp và cảm hứng của nhà tạo mẫu thông qua từng nét vẽ.

Diễn họa thời trang chính là cầu nối giữa ý tưởng và sản phẩm thực tế. Khi nhà thiết kế đã hình thành khái niệm trang phục, họ có thể chỉ cần phác thảo sơ bộ hoặc đưa ra mô tả ban đầu. Từ đó, người diễn họa sẽ tiếp nhận và cụ thể hóa ý tưởng bằng bản vẽ chín chu, đầy đủ chi tiết về kiểu dáng, chất liệu, họa văn, màu

sắc... giúp người xem hình dung một cách toàn diện về thiết kế, đồng thời làm nổi bật tính sáng tạo và dấu ấn cá nhân của nhà thiết kế.

Tóm lại, diễn họa thời trang không chỉ là kỹ thuật vẽ minh họa, mà còn là nghệ thuật truyền đạt ý tưởng sáng tạo, góp phần định hình phong cách và lan tỏa giá trị thẩm mỹ trong lĩnh vực thời trang hiện đại.

Diễn họa thời trang là tạo ra những sản phẩm hình ảnh thời trang, bởi các họa sĩ, nhà diễn họa, nhà thiết kế thời trang chính là những người mang yếu tố mỹ thuật riêng của mình đưa vào trong quá trình thể hiện ý tưởng của chính tác giả hay quá trình thực hiện công việc của nhà diễn họa, đưa sản phẩm của nhà thiết kế đến gần với công chúng hơn. Từ đó, các bản vẽ diễn họa thời trang được sử dụng cho mục đích trưng bày nghệ thuật, thực hiện hoàn thiện sản phẩm, xong nó còn trở thành một công cụ đắc lực trong việc kinh doanh hay phát triển thương hiệu thời trang.

Một số hình ảnh tham khảo:

Hình 10. Diễn họa bằng tay

Nguồn: Bài tập của sinh viên khoa TDCN

Hình 11. Diễn họa bằng máy tính

Nguồn: Bài tập của sinh viên khoa TDCN

V. Kết luận

Ký họa, diễn họa nhằm mang đến cho người xem góc nhìn tổng thể, khái quát về chủ đề hội họa, thiết kế kiến trúc, nội thất, thời trang... Ký họa là một trong những môn nghệ thuật thu hút và được ưa chuộng. Hiện nay thời đại công nghệ có thể ký họa, diễn họa trên những phần mềm công nghệ kỹ thuật số. Nhưng ký

họa, diễn họa tay vẫn luôn cần thiết đối với sinh viên ngành thiết kế kiến trúc, nội thất, thời trang.

Với những yếu tố phân biệt trên, giúp người học hiểu thêm các phương pháp thể hiện cụ thể bài ký họa, diễn họa, nhằm phục vụ trong quá trình học và làm việc thực tế chuyên môn.

Qua đó có thể thấy được tầm quan trọng của môn học Ký họa, diễn họa, từ đó có cách nhìn nhận và luôn cố gắng trau dồi kỹ năng thực hành làm hành trang cho mình trong công việc hiện tại cũng như tương lai.

Tài liệu tham khảo:

- [1]. Crowe, P. (2014). Diễn họa kiến trúc. Nhà xuất bản Xây dựng.
- [2]. FashionLAB (n.d.). <https://www.fashionlab.com.vn>
- [3]. Nguyễn, L. B. (2005). *Giáo trình ký họa*. Nhà xuất bản Đại học Sư phạm.
- [4]. Triệu, K. L. (2001). *Giáo trình ký họa 3*. Nhà xuất bản Đại học Sư phạm.
- [5]. Triệu, K. L., Trần, T., & Khắc, T. (2000). *Giáo trình ký họa 2*. Nhà xuất bản Đại học Sư phạm.

DISTINGUISHING BETWEEN SKETCHING AND ILLUSTRATION IN THE TRAINING OF ARCHITECTURAL, INTERIOR AND FASHION DESIGN

Kim Duy Van[†]

Abstract: *The article discusses the distinction between sketching and illustration in the training of architecture, interior design, and fashion disciplines. Sketching and illustration are indispensable subjects in fine arts and design education. They contribute to developing observation skills, practical skills, and a foundation for creative thinking in learners, particularly in the fields of architecture, interior design, and fashion. It is an important part of fostering idea development and designing thinking for creating products with high aesthetic value, thereby contributing to the creation of innovative, high-quality design products that meet the needs of modern society.*

Keywords: *sketching, illustration, architectural illustration, interior illustration, fashion illustration.*

[†] Hanoi Open University